

25-letnia rocznica

istnienia

Tow. Gimnastycznego
„Sokół“ w Wąbrzeźnie.

połączona

ze Złotem Związk. Okr. IV.

Dzielnicy Pomorskiej

w Wąbrzeźnie

dnia 26. czerwca 1921 r.

WĄBRZEŹNO 1921.

Drukiem „Głosu Wąbrzeskiego“ B. Szczuka w Wąbrzeźnie-Pom.

Fabryka nagrobków

Jan Kamiński Wąbrzeźno-Pom.

poleca swój bogato zaopatrzony

skład pomników grobowych
w granicie, marmurze i sztucznym kamieniu

Ogrodzenie grobów
rodziny w każdym rodzaju

Skrzynie grobowe

P Ł Y T Y
na
umywalnie

stoliki
nocne

C
Z
O
Ł
E
M

C
Z
O
Ł
E
M

Złot Sokółów Okręgu IV.

Dzielnicy Pomorskiej

poł. z 25-letnią rocznicą istnienia gniazda Wąbrzeźna
w niedzielę, dnia 26 czerwca 1921 r. w Wąbrzeźnie.

PROGRAM:

- W sobotę, dnia 25. czerwca o godz. 8-mej wiecz. zebranie naczelników poszczególnych gniazd i grono sędziów w „Strzelnicy“.
Koncert w ogrodzie „Strzelnicy“ o godz. 8 wiecz.
W niedzielę, dnia 26. czerwca od godz. 6. z rana:
1. Okręgowe zawody jednostkowe o nagrody i generalna próba ćwiczeń wspólnych wszystkich oddziałów.
 2. O godz. 9. i pół zbiórka w ogrodzie „Strzelnicy“ stąd wyruszy pochód do kościoła, gdzie się odbędzie uroczyste nabożeństwo, podczas którego śpiewać będzie chór „Lutni“ i „Moniuszki“
 3. O godz. 12. w „Strzelnicy“ otwarcie złotu i uroczystość srebrnego jubileuszu oraz przywitanie obecnych delegatów gniazd, władz, korporacji i organizacji.
 4. O godz. 1-szej wspólny obiad.
 5. Od godz. 2. i pół koncert na boisku.
 6. Od godz. 3. wspólne ćwiczenia laską młodz. męskiej.
 7. Ćwiczenia laską Sokola gniazda Wąbrzeźna.
 8. Wspólne ćwiczenia Sokolic wywiadłem.
 9. Bieg płaski na 100 mtr.
 10. Ćwiczenia szarżą Sokolic toruńskich.
 11. Wspólne wolne ćwiczenia Sokółów.
 12. Piramidy młodzieży męskiej toruńskiej.
 13. „ Sokółów gniazda Wąbrzeźna.
 14. „ „ „ Kowalewa.
 15. Popisy gimn. gniazd okręgowych na prężniku i poręczach.
 16. Przejście przez parkan 4-metr. (rozstrzygnię)
 17. Reje i ćwiczenia laską młodzieży żeńskiej.
 18. O godz. 8. wiecz. rozdawanie nagród w ogrodzie „Strzelnicy“
- Zabawy taneczne na salach „Strzelnicy“ i hotelu „Dwór Wąbrzeski“

Głos Wąbrzeski

Gazeta nasza rozchodzi się w kilku tysiącach egzemplarzy po powiecie wąbrzeskim, mającym przeszło 65 000 mieszkańców oraz 3 miasta: Wąbrzeźno, Kowalewo i Golub, a także i po sąsiednich powiatach np. w brodnickim jest jedyną najwięcej w powiecie :: rozpowszechnioną gazetą. ::

Każde ogłoszenie powoduje uwagę czytelników i nie zostaje przeoczone, jak to po części w gazetach z wielką ilością ogłoszeń się zdarza.

„Głos Wąbrzeski“
(B. Szuczka) Wąbrzeźno Pom.
Telefon : 80 :: Telefon : 80

OREDOWNIK

Powiatowy Starostwa Wąbrzeskiego

419 107

Sekcja Dokumentów
Życia Społecznego

V. 698/72

Sokół w Polsce opiera się na zasadach rycerskości w szlachetnym znaczeniu tego wyrazu, jest więc rycerskim nie tylko na boisku, nie tylko w znaczeniu wojowniczym, lecz w każdej dobie życia, tak w życiu publicznym, jak i w stosunkach względem najbliższego otoczenia. Sokół — to uosobienie szlachetności i wdzięku, siły i prostoty. Szczęśliwe będzie społeczeństwo, jeżeli całe składać się będzie z Sokolów.

Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Wąbrzeźnie.

Gdy po licznych, lecz nieszczęśliwych powstaniach polskich skonstatowano, że tylko fizycznie i umysłowo jaknajdalej rozwinięty człowiek może stanowić dobrego i walecznego żołnierza, pełnego gorącej miłości do ojczyzny, wymazanej cokolwiek z mapy narodów europejskich, lecz żyjącej i odradzającej się w milionach serc polskich, wtenczas wydobyto znów to starowieczne hasło: „W zdrowym ciele — zdrowy duch“, a liczni wybitni działacze zaczęli tworzyć w Lwowie wszechpolską organizację gimnastyczną, mającą być urzeczywistnieniem rzuconego hasła.

Młodzież polska, żywo przejęta tem hasłem, garnała się licznie do gniazd „Sokolich“, jakie macierz Lwowska wszędzie zakładała. W krótkim czasie ogarnęło stowarzyszenie sokolskie także cały zabór pruski. Za przykładem Poznania poszło Pomorze, poszedł Górny Śląsk, poszła i Nadrenja i Westfalja.

Na Pomorzu wielkiego i szybkiego rozkwitu doznały stowarzyszenia sokolskie w Toruniu, Chełmży, Chełmnie i Grudziądzu, gdzie się rok w rok zloty odbywały.

Taka była sytuacja, kiedy w listopadzie 1895 roku grono patriotycznych obywateli wąbrzeskich i z okolicy idąc za inicjatywą druha Stanisława Sujkowskiego, zwołało wiec celem utworzenia także w Wąbrzeźnie gniazda sokolego.

Nie mogąc jednak dla małej liczby uczestników ostatecznie zdecydować, uchwalono zwołać wkrótce ponowny wiec, na którym nowe gniazdo chciano ukonstytuować.

Na nowy ten wiec, który się odbył dnia 1. grudnia 1895 r., przybyła także delegacja sokolów chełmżyńskich, składająca się z naczelnika i 5 druhów, i znany działacz polski na Pomorzu, redaktor „Gazety Grudziądzkiej” druh Wiktor Kulerski.

Tenże ostatni wskazał w gorących słowach znaczenie sokoła polskiego, jako podwaliny przyszłej armji i jego działalność kulturalna wśród społeczeństwa zachęcając tem do wstąpienia w szeregi tegoż stowarzyszenia.

Słowa te poskutkowały, oto 45 z 69 obecnych osób przystąpiło do nowo założonego gniazda wąbrzeskiego, za co im wszechstronnie dziękowano i serdecznie witano.

Przystąpiono natychmiast do ukonstytuowania nowego gniazda. Do pierwszego zarządu zostali obrani:

1) druh Franciszek Ziółkowski na prezesa, 2) druh Klugiewicz na tegoż zastępcę, 3) Wawrzyniak sekretarzem, Sujkowski skarbnikiem, Wachowiak naczelnikiem, Brause podnaczelnikiem.

Z początkiem 1896 r. rozpoczęto z ćwiczeniami, które dla braku odpowiedniego miejsca, jak i dziś jeszcze musiały się odbywać w lokalach gościnnych obywateli. Już wtenczas myślano o własnej sokolnicy, na budowę

której utworzono także fundusz, lecz dla braku większych środków materialnych nie zdołano zamiaru tego wykonać.

Dnia 10. czerwca 1896 r. wysłało gniazdo wąbrzeskie z okazji uroczystości poświęcenia sztandaru sokolskiego w Chełmży 5 delegatów, którzy z polecenia towarzystwa udekorowali sztandar gwoździem pamiątkowym.

Już z końcem 1896 r. towarzystwo liczyło około 50 członków,

Gniazdo szybko się rozwijało. Po sprowadzeniu rozmaitych sprzętów gimnastycznych, zaprowadzono także ubiory sokolskie, zakazane jednak później przez hakatystyczny rząd pruski.

Starano się także o wykształcenie umysłowe druhów, i to przez odczyty, wykłady, lekcje języka polskiego, urządzenie teatrów amatorskich i wycieczek do pobliskich borów. Lecz i tu przeszkadzała hakata na każdym kroku.

Pewnego razu wytoczono druhowi Mieczkowskiemu proces za to, że „Sokół” wąbrzeski urządził u niego zabawę z popisami.

W czerwcu 1905 r. brano po raz pierwszy udział w zlocie grudziądzkim. Także obchodzono w tym dziesięciolecie istnienia wąbrzeskiego gniazda sokolego.

Dnia 24. czerwca 1906 r. wysłano 5 druhów jako delegatów na zlot chełmiński, w grudniu zaś uczestniczył naczelnik na kursie dla naczelników w Toruniu.

Przy okazji posiedzenia prezesów i naczelników IV Okręgu Nadwiślańskiego w Toruniu dnia 24. maja 1907 r. oświadczone gotowość przystąpienia do okręgu, co też uskuteczniiono.

W lipcu 1907 r. wysłano delegację, składającą się z prezesa, naczelnika i 6 druhów na zlot chełmiński, a dnia 24. XI. 18 druhów na zjazd IV. Okręgu Nadwiślańskiego w Grudziądzu.

Po dłuższych przerwach w r. 1908 i od r. 1910 do r. 1911 uczestniczone w jesieni 1911 na zjeździe naczelników w Grudziądzu.

Następny r. 1912 był dla gniazda bardzo urozmaicony. W styczniu naczelnik brał udział w kursie grudziądzkim, dnia 14. IV. wydelegowano 3 druhów na posiedzenie IV. O. N. w Toruniu, a dnia 28. VII. wyjechało 15 druhów do Chelмна, by uczestniczyć w tamtejszym zlocie.

W drugiej połowie 1912 r. wytoczyła hakatystyczna policja towarzystwu znów proces za jakieś ćwiczenia, naruszające rzekomo przepisy policyjne. Proces ten, który się ciągnął aż do lipca 1913 r., skończył się niepomyślnie. Towarzystwu nałożono karę i wszelkie koszty. Czyż można było się spodziewać innego wyroku od rozszalałego hakatyzmu?

Lecz jak zawsze tak i tem razem towarzystwo zyskało tylko na popularności! Już kilka dni bowiem po zakończeniu procesu założono szybko prosperującą filję w Nowejwsi.

W tym roku brano także udział w ogólnym zlocie w Poznaniu

Wielkie znaczenie dla towarzystwa ma także dzień 10 XI 1913 r. W tym to bowiem dniu przystąpiło do stowarzyszenia 6 pierwszych drużek, serdecznie witanych przez zarząd i członków. Dla drużek utworzono osobny oddział żeński, który się pomyślnie rozwijał.

Lecz wojna światowa jak wszędzie tak i tu przerwała wszelką pracę. Około 4 ½ roku gniazdo wąbrzeskie było próżne, a laski i ciężarki maczugi i czamarki spoczywały spokojnie w kąci.

Dopiero z początkiem stycznia 1919 r. zawrzało nowe życie w opuszczonym gniaździe. Nowe pokolenie które tym czasem podrosło, poszło w ślady ojców i braci, by się wychować na dzielnych żołnierzy Polaków.

Już w krótkim czasie liczba członków przewyższyła stan przedwojenny i wzrosła do około 80.

W styczniu stowarzyszenie brało udział w przyjęciu wojsk polskich. Uroczystość ta była połączona z poświęceniem pierwszego sztandaru sokolskiego.

Z przejęciem Pomorza i wcieleniem go do macierzy polskiej rozwinął i nasz „Sokół“ swe skrzydła, które hakata

pruska mu wszędzie obcinała, aby swój lot nie skierował do wolności i niepodległości.

Przez swoje występy przy okazji uroczystości polskich towarzystwo zaskarbiło sobie słuszne uznanie społeczeństwa, słuszne bo „Sokół to rycerz niepodległości ukochanej ojczyzny, który walczył w Wielkopolsce, w Chelmży, pod Warszawą i jak dziś jeszcze walczy nasz dzielny sokół powstaniec na górnym Śląsku.

Dlatego bądźmy dumni, że i nasze miasteczko może się poszczycić „Sokołem“, który mimo prześladowania i procesów ze strony hakaty przetrzymał wszelkie burze, a dziś po 25 letnim istnieniu stanowi perłę stowarzyszeń wąbrzeskich

Obecnie liczy Towarzystwo 25 drużek i 95 druhów.

CZOŁEM.

PREZESOWIE SOKOŁA WĄBRZESKIEGO.

Ziółkowski Franciszek	od 1. XII 1895—11. IV 1897 r.
Mieczkowski Waclaw	od 11. VI 1897—29 I 1899 r.
Szyperski (Wałycz)	od 29 I 1899—12 II 1899 r.
Kuczora Teofil	od 12. II 1899—25 VIII 1899 r.
Michałowski Stanisław	od 25. VIII 1899—13 I 1901 r.
Wierzbicki (M. Pułkowo)	od 13 I 1901—19 I 1902 r.
Michałowski Stanisław	od 19 I 1902—12 III 1905 r.
Rujner Marjan	od 12 III. 1905—15 I 1912 r.
Dąbrowski Antoni	od 15 I 1912—

CZŁONKOWIE HONOROWI:

Ks. prałat Połomski z Wąbrzeźna, mianow. 10 5. 1896 r.
Posiedziciel dóbr Waclaw Mieczkowski z Niedźwiedzia-
mianowany 10 5. 1896 r.

Mistrz krawiecki Marjan Rujner z Wąbrzeźna, mianowany w 1921 r.

KOMITET HONOROWY.

Balcerska. Balcerski. Bialecki, burmistrz
miasta Wąbrzeźna. Grajewski Jan Kamiński.
Wiktor Kulerski Grudziądz. Łukiewska.
Dr. Markowski, dyr. gimn. St. Michałowski.
Ks. Piechowski. Hr. Potocka. Reiske
insp. szkolny. Dr. Szczepański, starosta. Dr.
Szczepańska. Smigielski, prezes Zjedn. Z. P.
Ks. Wilemski.

KOMITET UROCZYSTOŚCIOWY.

Deręgowski. Jezierski. Kolecki. Kuczora.
Kamprowski. Lontkowski. Leśniewicz.
Makowski, prezes Komitetu Wykonawczego.
Pokorowski. Pokorowska. Schwarz.
Bolesław Szczuka Fr. Szymański.

OBECNY ZARZĄD.

Antoni Dąbrowski prezes. Józef Kamprow-
ski, zastępca. Jan Raczkowski, sekretarz.
Teodor Centlewski, naczelnik. J. Zalewski
skarbnik

Bank Powiatowy

Telefon nr. 3290. w Wąbrzeźnie Woj. Pom. Telefon nr. 3290.

Oddział w Golubiu w rynku

jest instytucją bankową powiatu Wąbrzeskiego, za której wszyst-
kie czynności w zakresie bankierstwa wchodzące cały powiat odpo-
wiada. Zyski tegoż banku zużyje się na powszechne cele powia-
towe, a zatem ma każdy mieszkaniec z tegoż korzyść. Urzędnicy
Banku Powiatowego zobowiązani są do najściślejszej tajemnicy.

Bank Powiatowy uskutecznia zakup i sprze- daż papierów wartościowych,

akcji bankowych i przemysłowych, udzielając szczegółowych in-
formacji co do pewnej i korzystnej lokaty kapitału.

Przeprowadza pożyczki

w połączeniu z regulacją hipoteczną.

Posredniczy w lokacji kapitałów

na hipotekach miejskich i ziemskich.

Otwiera konta czekowe i rachunki bieżące (konto korent)

na warunkach dogodnych. — Rachunek bieżący zabezpieczony być
może: gotowizną na rachunku procentowym, papierami warto-
ściowymi, wekslem lub hipoteką.

Przyjmuje depozyta

na dowolne terminy, oprocentowuje takowe stosownie do stanu
rynku pieniężnego.

Dyskontuje weksle handlowe

oraz załatwia czynności wszelkie w zakresie bankierstwa wchodzące.

Godziny kasowe:

przed południem od godz. 9 — 1-ej, po południu od godz. 3 — 4-tej
171) w sobotę tylko przed południem od godz. 9 — 1-ej.

Wąbrzeźno

Rynek 18-19.

Stefan Klimek

➔ **pierwszorzędny** ➔

handel tow. korzennych.

win, cygar i restauracja

Drogerja pod Lwem

L. Donat nast. właśc. K. Wietrzyński
w Wąbrzeźnie—Pomorze

Polęca wszelkie artykuły drogeryjne mianowicie:

chemiczne, techniczne artykuły
wszelkie dozwolone wolnemu
handlu artykuły aptekarskie,
ziola lecznicze, oliwy, wody mi-
neralne, waty, bandaże, artykuły
gumowe.

Artykuły toaletowe

do pielęgnowania ust, zębów, głowy rąk i pleci

pudry, szminki, perfumerje, ar-
tykuły do desyntekeji jak liżo',
kreatinę, kwas karbolowy, po-
kosty, farby, lakiery, pędzle,
wszelkie trucizny odziału I., II.
i III., mydła i proszki oraz wszel-
kie inne przybory do prania.

!!! Najtańsze źródło zakupu !!!

Rzetelna i fachowa obsługa.

Najstarsza i największa drogerja na miejscu !

Pałac

Świetl. Obrazów

Hotel Dwór Wąbrzeski. :- Wł. Jan Kaczyński.

Przedstawienie tylko pierwszorzędných obrazów w każdą sobotę, niedzielę i święta.

:- :- Koncert artystyczny :- :-

Z powodu Złotu Sokolów
przedstaw. odbędzie się w piątek 24. i sobotę 25. bm.

F. Balcerski,

Telefon 27 **Wąbrzeźno.** Telefon 27

Handel żelaza sztabowego,
tow. metalowych i materiałów budowlanych
**Węgle, Cement, Wapno, Gips,
Smółowiec**

Sprzęty gospodarskie, narzędzia rzemieśln.

Artykuły męskie

bieliznę ⊗ kapelusze ⊗ czapki
krawaty ⊗ skarpetki ⊗ szelki
: laski ⊗ parasole i. t. d. :

☐ poleca w wielkim wyborze ☐
i pó umiarkowanych cenach

Bracia Makowscy Nast.

Specjalny skład kuśnierski
Wąbrzeźno - Pomorze,
ulica Hallera.

F. Czarnecki, Wąbrzeźno

Hurtownia towarów kolonialnych
win i spirytualji.

Hotel Dwór Wąbrzeski

właśc.: Jan Kaczyński

poleca

swoje zawsze czysto urządzone pokoje.

DOBRA KUCHNIA

Ciepłe i zimne potrawy w każdej porze.

Pierwszorzędne likiery i dobrze pielęgnowane
wina i piwa.

Zawsze świeżo palona

■ K ■ A ■ W ■ A ■

J. Raczkowski, skład kolonialny.

Bank Ludowy

**Z a ł a t w i a
w s z e l k i e
s p r a w y
b a n k o w e.**

Sp. z. z n. odp. w Wąbrzeźnie
zał. 1869 r.

Wąbrzeska Fabryka Maszyn

S. Moses Nast. właśc. J. Kotecki

Wielki skład maszyn i narzędzi rolniczych

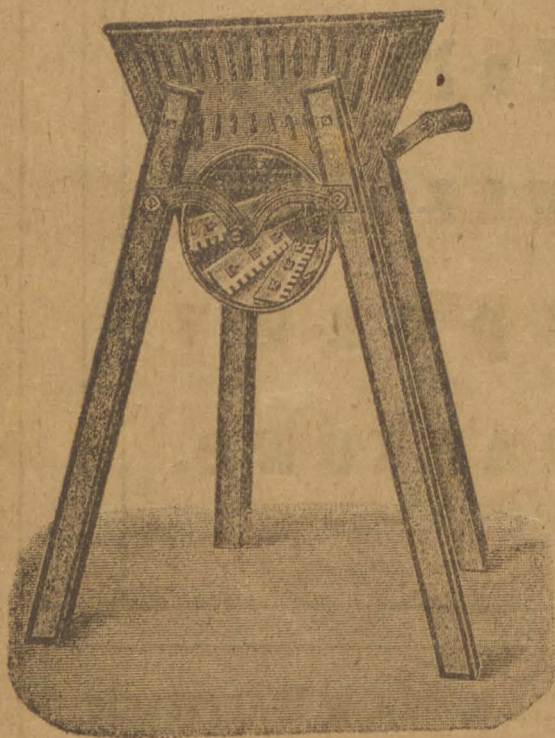
Wielki warsztat reparacyjny

Adres telegr. Kotecki Wąbrzeźno

Telefon nr. 49

wykonuje

siekacze do buraków, wialnie, brony, plugi, radła, sieżkarnie bębnowe dla popędu ręcznego i konnego (kieratem) maneże, (kieraty) 1—8 konne, młockarnie 1—8 konne starego i nowego stylu.

Wykonuje reparacje przy wszelkich maszynach rolniczych, jako i garniturach parowych

Olejarnia według najnowszego systemu wyrabia dziennie około 300 litr oleju

Skórę podeszwiąną
i wierzchnią, skóry na szory,
cholewki, przybory szewskie
i siodlarskie

:- hurtownie i detalicznie -:

poleca

Zygmunt Sigurski,

WĄBRZEŹNO, RYNEK 20.

J. Deregowski

Dom

Rolniczo - Handlowy

Wąbrzeźno - Pom.

TELEFON NO. 50.

Likiery i Wódki

A. Kązmierskiego, dawniej **H. BERENT,** **Chojnice**

sa najlepsze.

W każdym składzie do nabycia.

Gen. zastępcą na miejscu **K. Korzeniewski,** **Wąbrzeźno,**

TELEFON NR. 15.

UL. MICKIEWICZA 4.

B. STANCZEWSKI
MALARZ ARTYSTA
WĄBRZEŻNO POMORZE UL. WOLNOŚCI 47a
MALOWANIA I RYSUNKI ARTYSTYCZNE
PORADY FACHOWE

S T R Z E L N I C A
JAN TOBOLSKI
poleca do wszelkich zabaw
duży ogród i wygodną salę w Strzelnicy.
Dobra kuchnia.
Ciepłe i zimne potrawy w każdej porze.
Pierwszorzędne likiery i dobrze pielęgnowane wina i piwa.

Polska Fortuna
Jan Nadolny
ul. Kolejowa Wąbrzeźno Pomorze ul. Kolejowa
załatwia i pośredniczy przy zakup.
i sprzedaży majątków, gospodarstw
i domów prywatnych,
na dogodnych warunkach.

Sekcja Dokumentów
Życia Społecznego

Karol Milke

dawniej Gebrüder Sprenger
Wąbrzeźno.

Browar parowy, fabryka
wody selterskiej i limonady

Konto bankowe: Bank Powiatowy Wąbrzeźno.

Telefon nr. 3.

Telefon nr. 3.

Adres telegr.: Browar Wąbrzeźno.

W. Markuszewski

Hurtownie!

S k ł a d

Detalicznie!

::: towarów kolonialnych :::

Wąbrzeźno.

Telefon 129.

Telefon 129.

Biblioteka Główna UMK

300045333212

UNIWERSYTECKA
w TORUNIU

Chemiczna Fabryka „Donatol“

właśc.: K. Wietrzyński, w Wąbrzeźnie

☉ poleca swe znane z dobroci wyroby jak: ☉

„Donatol“

wyskok ziołkowy
O. O. Karmelitów
przeciw
wszelkim niedomaganiom
zastępuje zupełnie
„Amol“ i „Carmol“

„DONADERMA“ Krem do
pielęgnowania rąk.

„SHAMPOON DONATOL“
jakości przedwojennej.

„DONATYL“
proszek przeciw poceniu i
nieprzyjemnemu zapachowi.

☉ Prawdziwy ☉
proszek mydlany

„LANOLINA“
krem toaletowy.

D
O
N
A
T
O
L

Esencja Hienfong

„DONATOL“
(zielone krople)
przeciw boleściom
wewnętrznym

„Donatol“
pasta do czyszczenia zębów

„Donatin“
proszek do pieczenia

„Donatyl“
przez lekarzy uznany
puder dla małych dzieci

Kremowa farbka
do farbowania firan.

WODA KOŁOŃSKA
„DONATOL“

Mydła lecznicze DONATOL jak

mydło od piegów, mydło „HERBA“, mydło karbolowe,
mydło karbolowe-smołowe-siarczane, mydło smołowe,
mydło siarczane.

Żądajcie tylko wyroby swojskie
z znacznikiem ochronnym

„Donatol“

443104
20

BAZAR

St. Chwiałkowski

Telefon nr. 85

Wąbrzeźno

Rynek nr. 1.

Poleca
swój bogato za-
opatrzonej skład
s u k n a
b ł a w a t ó w
i konfekcji,
o r a z
wszelkie
tow. krótkie.

WIELKI WYBÓR
!! NOWOŚCI !!